

Esikarsinta- ja maajoukkuekarsintamallit

Uudistusehdotusten analyysi – plussat, miinukset ja johtopäätökset

SPKY | Kilpailutoimikunta | Sisäinen muistio 2025–2026

Tiivistelmä ja johtopäätös

Keskeiset havainnot:

- Nykyinen malli on linjassa kansainvälisten käytäntöjen kanssa.** Kaikki tutkitut maat (Ruotsi, Norja, Saksa, Ranska, Hollanti, UK) käyttävät ranking-pohjaista järjestelmää, jossa pisteitä kerätään useasta kilpailusta kauden aikana joko varsinaiseen maajoukkuekarsintaan tai rankingiin jolla päästään maajoukkuekarsintaan.
- Suomen poikkeuksellisuus on mittakaavassa, ei periaatteessa.** Muut maat ovat rakentaneet mallinsa suuremmalle kilpailijakunnalle, laajemmalle tilakapasiteetille ja runsaammalle kisatarjonnalle. Tämä tekee Ruotsin tai UK:n mallien suoran kopioinnin mahdottomaksi – ei siksi että niiden logiikka olisi huono, vaan siksi että reunaehdot ovat erilaiset.
- Kaksi reunaehto rajoittaa vaihtoehtoja ratkaisevasti.** Suomen lammastilojen kapasiteetti (~35 koirakkoa/päivä) ja Continental-sääntöjen vaatimus ISDS Nationals -tasoisesta radasta rajaavat käytännössä pois kaikki mallit, jotka vaatisivat joko suurempaa osallistujamäärää tai helpotettua rataa.
- Tulokset puoltavat nykyistä mallia.** Suomi on sijoittunut joukkueena EM:ssä kymmenen parhaan joukkoon ja saanut useina vuosina koirakon EM-finaaliin. Karsintajärjestelmä näyttää palvelevan tarkoitustaan.
- Selkein kehityssuunta on pisteytyksen tarkentaminen.** Suhteelliset pisteet (malli 2) on ainoa uudistusehdotus, joka ratkaisee aidon tunnistetun ongelman (kisojen välinen pistevaihtelu) ilman rakenteellisia muutoksia. Tämä on perusteltua valmistella seuraavaa kautta varten.
- Muut uudistusehdotukset tuovat enemmän ongelmia kuin ratkaisevat.** Mallit ilman esikarsintalistaa kasvattaisivat sattuman vaikutusta ja törmäisivät Suomen kapasiteetti- ja ratavaatimuksiin. Mallin 4 käyttöönotto aiheuttaisi SM-kisan rakenteen romuttumisen, jos osallistujia on yli 35.

Tausta ja lähtökohdat

Tämä muistio kokoaa yhteen kaikki esitetyt uudistusehdotukset SPKY:n esikarsinta- ja maajoukkuekarsintamalleihin. Jokaista ehdotusta on arvioitu tasapuolisesti hyötyjen ja haittojensa pohjalta. Tavoitteena on tarjota jäsenistölle läpinäkyvä kuva siitä, mitä vaihtoehtoja on harkittu ja millä perusteilla päätökset tehdään.

Analyysi kattaa kolme aihealuetta: (1) esikarsintamallit, (2) vaihtoehdot ilman esikarsintalistaa sekä (3) muut kohdat.

Esikarsinta- ja maajoukkuekarsintamalleja on arvioitu laajasti sekä keräämällä tietoa kansainvälisistä käytännöistä että kartoittamalla Suomen olosuhteita. Yhteydenpito on kattanut useita maita, mukaan lukien Ruotsi, Norja, Hollanti, Belgia, Ranska, Saksa, Puola sekä UK, ja selvitys on osoittanut, että useassa muussakin maassa esikarsitaan maajoukkuekarsintaan pääseviä kilpailijoita, ja vaikuttaa jopa siltä että suomessa mj-karsintoihin ja SM-kisaan pääsee melko iso prosenttiosuus kokonaiskilpailijamäärästä. Tämän dokumentin lopussa on tekoälyllä tehtyjä tiivistelmiä ja käännöksiä eri maiden malleista tukemaan suullisesti saatua tai kokemukseen perustuvia havaintoja.

Mittakaava eri maissa

Monien muiden maiden kilpailujärjestelmät ovat rakennettu aivan eri kokoluokalle kuin Suomessa. SVaK:lla (Ruotsi) on noin 2 500 jäsentä ja 29 paikallisklubia. Isossa-Britanniassa ISDS rekisteröi yli 6 000 border collie -pentua vuosittain, ja kansallisiin mestaruuskilpailuihin pääsy edellyttää menestymistä avoimissa kisoissa pitkin kauden – 150 parasta koirakkoa pääsee nationals-kisaan. Norjassa järjestetään vuosittain yli 300 virallista paimenkoirakilpailua, ja maajoukkueen valintaan lasketaan pisteitä sekä valtakunnallisesta Norgesserien-sarjasta että mestaruuskilpailusta. Myös Puolassa maajoukkuekarsintoja on viidestä kuuteen vuodessa.

Tämä mittakaavaero on keskeinen: mallit, jotka toimivat Ruotsissa tai Isossa-Britanniassa, on rakennettu suuremmille tiloille, suuremmalle kilpailijakunnalle ja laajemmalle kisatarjonnalle. Niitä ei voi sellaisenaan siirtää Suomeen.

Rajoitteet

Suomessa lammastilan maksimikoko rajoittaa yhden kilpailupäivän osallistujamäärän noin 35 koirakkoon. Continental sääntö taas toisaalta edellyttää, että maajoukkuekarsinnassa ajettava rata on vaikeudeltaan ISDS Nationals -tasoinen, mikä tarkoittaa käytännössä, että rata on liian vaativa avoimelle osallistumiselle eikä sitä ainakaan voida ajaa pienemmällä lammasmäärällä tai merkittävästi lyhennetyllä radalla. Nämä reunaehdot rajoittavat merkittävästi sitä, millaisia karsintamalleja Suomessa voidaan ylipäätään toteuttaa.

Suomen tulokset kansainvälisesti

Huolimatta – tai ehkä osin ansiosta – nykyisestä järjestelmästä Suomi on sijoittunut joukkueena kymmenen parhaan joukkoon EM-kilpailuissa, ja useana vuonna yksi tai useampi suomalaiskoirakko on yltänyt PM- tai EM-finaaliin, tuoden PM-kisoista myös mitalisijoituksia. Karsintajärjestelmä siis näyttää palvelevan tarkoitustaan siinä, että meiltä lähtee maailmalle melko tasokas joukkue.

1. Esikarsintamallit

Esikarsintamalleissa tarkastellaan sekä sitä, miten pisteitä kerätään esikarsintalistalle (kohta 1.1), että sitä, mikä rooli esikarsintalistalla on SM-kilpailuihin pääsemisessä (kohta 1.2).

1.1 Esikarsintapisteytys

Nykyisessä mallissa koirakko tarvitsee kaksi tulosta, jotka ovat vähintään 65 % 3-luokan maksimipisteistä. Kaksi parasta tulosta edelliseltä tai kuluvalta kaudelta lasketaan yhteen, ja 30–35 parasta pääsee mukaan järjestävän tilan kapasiteetin mukaan.

Kuvaus	Hyödyt	Haitat
Malli 1: Nykyinen malli Absoluuttiset pisteet. Vähintään 65 % 3-luokan maksimipisteistä kahdesta tuloksesta.	Tuttu ja vakiintunut Yksinkertainen laskea Standardia voidaan käyttää	Kisojen välinen pistevaihtelu suuri – tuomari, olosuhteet ja rata vaikuttavat pistemääriin. Eri kisoissa saadut pisteet eivät ole täysin vertailukelpoisia keskenään.
Malli 2: Suhteelliset pisteet Voittaja saa aina 100 p. Muiden pisteet suhteutetaan voittajan pisteisiin.	Tasaa kisojen välistä vaihtelua Kilpailukelpoinen tulos myös eritasoisista kisoista	Standardia ei voida käyttää Heikommasta kisasta voittaja saa saman 100 p kuin vahvan kisan voittaja
Malli 3: Sijoitukseen perustuva pisteytys Pisteitä saa vain parhaan puoliskon sijoituksista. Pistemäärä	Ei riipu pistetasosta tai standardista Tasapuolinen eri kokoisissa kisoissa	Iso ja ehkä monimutkainenkin muutos nykymalliin Erittäin työläs ottaa nyt takautuvasti käyttöön 100 pisteen voittajan ja 70 pisteen

sidottu osallistujamäärään: esim 30 starttia, 15 saa pisteitä. Kaksi parasta tulosta lasketaan.		kakkosen välillä ei olisi juurikaan eroa jos ranking perustuisi vain sijoitukseen.
---	--	--

Johtopäätös

- Nykyinen malli säilytetään tällä kaudella.

KTK:n ehdotuslisäys 4/2026: Suhteelliset pisteet (malli 2); valmistellaan käyttöön otettavaksi ensi vuotta varten aloittamalla nyt jo laskemaan myös suhteelliset pisteet taustalla. Olisi silloin valmiina ensi kevättä varten jos halutaan tehdä muutos. Vaihtoehto ratkaisee tunnistetun ongelman – kisojen välisen pistevaihtelun – ilman rakenteellisia muutoksia. Kaikki viralliset 3-luokan kilpailut ovat tietyn tason kisoja, joten kilpailuiden väliset tasoerot ovat rajallisia.

1.2 Esikarsintalistan rooli SM-kisoissa

Nykyisessä mallissa SM-kilpailut toimivat myös maajoukkuekarsintakilpailuina, ja SM-kisaan osallistuminen edellyttää esikarsintalistan kautta saatua paikkaa.

Kuvaus	Hyödyt	Haitat
<p>Malli 4: SM-kisaan kaikki esikarsintalistalta rajan ylittäneet</p> <p>Kaikki esikarsintalistan rajan (esim. 65 %) ylittäneet pääsevät SM-kisaan.</p> <p>Maajoukkuekarsinnalle oma esikarsintalista ja vain yksi karsintaviikonloppu.</p>	<p>SM-osallistujakunta laajenee</p> <p>Selkeämpi jako SM:n ja maajoukkuekarsinnan välillä</p>	<p>Yhden karsinnan malli käytössä ISDS maissa olosuhteiden pakosta – siellä ollaan malliin tyytymättömiä.</p> <p>Yksi karsintaviikonloppu tekee sattumasta liian ison tekijän.</p> <p>Jos rajan ylittäneitä koirakoita on enemmän kuin 35, SM-kilpailun rakenne muuttuu: nykyinen kahden karsintapäivän ja finaalin malli ei ole enää mahdollinen, yhden karsintapäivän mallissa suurin osa pääsisi radalle kisan aikana vain kerran. Maksu kuitenkin lienisi sama.</p>

Johtopäätös

- Nykyinen malli säilytetään. Malli 4 tuo mukanaan enemmän ongelmia kuin ratkaisee – erityisesti kapasiteettiongelma SM-kisojen rakenteessa on merkittävä asia.

2. Vaihtoehdot ilman esikarsintalistaa

Kaikille tämän osion malleille on yhteistä, että ne nojaavat yksittäisiin suorituksiin kausikohtaisen seurannan sijaan. Suomen erityisolosuhteet rajoittavat merkittävästi näiden mallien soveltuvuutta:

- Tilojen maksimi on noin 35 koirakkoa päivässä – sitä suurempia lammastiloja ei Suomessa ole.
- Continental sääntö edellyttää, että maajoukkuekarsinnassa ajettava rata on vaikeudeltaan ISDS Nationals -tasoinen. Rata on siten melko vaativa, eikä välttämättä ole toimivaa ottaa mukaan kaikki halukkaat ilman minkäänlaista esikarsintaa. Rataa ei voi myöskään ajaa pienemmällä lammasmäärällä.
- Jos karsinta perustuu vain yhteen kilpailuun, järjestämispaine kasvaa merkittävästi – kaiken on oltava melko täydellistä, koska uusintamahdollisuutta ei ole.

Kuvaus	Hyödyt	Haitat
<p>Malli 5: Yhden esikarsintakisan malli</p> <p>2–3-päiväinen kilpailu, koirakko starttaa kerran.</p> <p>Kunkin päivän 10–15 parasta pääsee SM-kisaan. Maajoukkue valitaan SM-kisan lopputuloksista.</p>	<p>Ei tarvetta esikarsintalistalle</p> <p>Hallinnollisesti kevyempi</p> <p>Kaikille sama lähtökohta</p>	<p>Sattuman vaikutus erittäin suuri – yksi huono päivä ratkaisee.</p> <p>Suomen tilakapasiteetti (~35/pv) rajoittaa osallistujamäärää merkittävästi.</p> <p>Järjestämispaine korkea.</p> <p>Päivien väliset erot voivat olla suuria, miten tasataan että kaikki huiput eivät ole yhdellä päivällä.</p> <p>Lampaiden ja olosuhteiden vaikutus on suuri päivien välillä.</p> <p>Maajoukkueen valinta yhden kisan perusteella heikentää valinnan luotettavuutta.</p>
<p>Malli 6: Yksi maajoukkuekarsintakilpailu + erillinen avoin SM</p> <p>2–3-päiväinen avoin karsinta, koira starttaa kerran. Joka päivä x parasta valitaan joukkueeseen. Lisäksi erillinen avoin SM kaikille.</p>	<p>SM avoin kaikille</p> <p>Ei esikarsintalistaa maajoukkuekarsinnassa</p>	<p>Valintamalli epäselvä: esim. 3 päivää ja 8 paikkaa – miten jaetaan?</p> <p>Maajoukkueeseen voi valikoitua koirakoita ilman tuplahakukokemusta, tämä tosin mahdollista myös muissa malleissa.</p> <p>Päivien väliset erot voivat olla suuria, miten tasataan että kaikki huiput eivät ole yhdellä päivällä.</p> <p>Lampaiden ja olosuhteiden vaikutus on suuri päivien välillä.</p> <p>Standardin käyttö vaikeaa?</p> <p>Samat kapasiteetti- ja ratavaatimusongelmat kuin mallissa 5</p> <p>SM-kilpailu on aluehallintovirastolle ilmoitettava luvanvarainen kilpailu, mikä asettaa tietyt osaamisvaatimukset kilpailuun osallistuville koirakoille.</p>
<p>Malli 7: Ruotsin SM-kisa-malli</p> <p>Päivä 1: 60 starttajaa (tai 45), standardi käyttöön. Päivä 2: 30 parasta etenevät. Päivä 3: finaali, 15 parasta. SM sama systeemi avoimena kaikille.</p>	<p>Osalle voisi olla mahdollisuus saada useampi startti, mikä vähentää sattuman vaikutusta.</p> <p>Standardi mahdollinen.</p> <p>Selkeä kolmivaiheinen rakenne.</p>	<p>Suomen tilakapasiteetti tekee 45–60 starttajan päivästä mahdottomia</p> <p>Malli on rakennettu eri kapasiteetille kuin Suomessa on käytössä</p>

Johtopäätös

- Mallit ilman esikarsintalistaa eivät sovellu Suomen olosuhteisiin. Esteet ovat käytännöllisiä (tilakapasiteetti), sääntöpohjaisia (continental sääntöjen rata-vaatimus) sekä laadullisia (sattuman vaikutus, järjestämispaine).
- Kansainvälinen vertailu tukee tätä johtopäätöstä: ISDS-alueen maissa käytetään yhden kisan mallia olosuhteiden pakosta, ei vapaaehtoisesti, ja siellä ollaan malliin tyytymättömiä. Tosin sielläkin on esikarsinta, jossa pisteet ovat voimassa kolme vuotta.

3. Muut kohdat

3.1 Esikarsintapisteiden keräämisajankohta

Nykyisessä mallissa (vuoden 2025 loppuun asti) pisteitä voi kerätä edelliseltä tai kuluvalta kaudelta, ja pistekausi päättyy jälkimmäisen maajoukkuekarsintakilpailun ilmoittautumisen päättymiseen.

Kuvaus	Hyödyt	Haitat
<p>Fixed date – esikarsinta vain ensimmäiseen karsintaan asti</p> <p>Pistekausi katkaistaan ennen ensimmäistä karsintaviikonloppua. Samat koirakot osallistuivat molempiin kisoihin.</p>	<p>Samat osallistujat molemmissa kisoissa – vertailukelpoisuus paranee</p>	<p>Voi kaventaa pisteiden keruu-aikaa</p> <p>Voi vähentää kilpailumääriä kauden lopussa, kun motivaatio järjestää laskee ennen karsintaa jos pisteitä ei enää pysty keräämään.</p>
<p>Pisteiden keräämisaika: nykymallilla pisteitä kerätään edeltävältä ja kuluvalta vuodelta. On ehdotettu että palattaisiin takaisin vanhaan missä pisteitä sai vain kuluvalta vuodelta.</p>	<p>Narttukoirien pennuttaminen kevätkaudella mahdollistuu jos myös viime vuoden pisteet lasketaan -> ei ole välttämätöntä päästä kisaamaan kuin vasta loppukesästä. Sama koskee esimerkiksi loukkaantumisia. Poistaa painetta kilpailla ensimmäisen vuoden jälkeen.</p>	<p>Nuorille kolmosissa aloittaville koirille on suhteessa vähemmän mahdollisuuksia kerätä pisteet ensimmäisenä kilpailuvuotenaan.</p>

Päätös: Pistekausi katkaistaan ensimmäisen karsintaviikonlopun ilmoittautumiseen.

Pisteiden keräämisaikana pidetään kuluva ja edellinen vuosi.

Liite: Tekoälyn analyysi Euroopan malleista

Karsintajärjestelmät, joista on tarkkaa tietoa:

Maa	Järjestelmä	Karsintakilpailuja
Ruotsi (SVaK, ~2500 jäsentä)	Ranking + 3-päiväinen SM	Kauden kisat + erillinen mj-karsinta (90 starttia)
Norja (NSG)	Ranking Norgesserien (4 kisaa) + NM	2 kilpailuviikonloppua + NM
Saksa (ABCD)	Ranking 5 viikonloppua / 10 trialia	55% tuloksista lasketaan
Ranska (AFBC, >900 jäsentä)	Ranking 3 parasta tulosta + Coupe de France	Yli 50 kilpailua/vuosi
Hollanti (BCCN)	6 karsintaviikonloppua (A/B-ryhmät) + NK	12 kilpailupäivää
UK (ISDS)	Avoimet ranking-kisat + Nationals	Sadoittain avoimia kisoja

Yleinen havainto: Kaikki maat käyttävät ranking-pohjaista järjestelmää, jossa pisteitä kerätään useasta kilpailusta kauden aikana.

Tekoälyllä luotu tiivistelmä eri maiden malleista

Ranska

- AFBC:llä on yli 900 jäsentä
- Koko kauden kilpailuiden ranking-pisteet kerätään (3 parasta tulosta lasketaan)
- 30 parasta Coupe de Franceen (kansalliseen finaaliin)
- Coupe de France itsessään on monivaiheinen: 2 semifinaalia → finaali
- EM/MM-joukkue valitaan finaalin tuloksista (7 + kriteriumin voittaja = 8)

Saksa (ABCD – Arbeitsgemeinschaft Border Collie Deutschland)

Karsintajärjestelmä on poikkeuksellisen selkeästi dokumentoitu:

- Karsintakilpailuissa ajetaan pelkkää avointa luokkaa (Klasse 3 / luokka III). Trial on yhden kilpailupäivän tulos. Tavoitteena on 10 trialia 5:llä kaksipäiväisellä mestaruuskilpailulla; vähintään 55 % tuloksista lasketaan ranking-pisteisiin (Abcdev)
- Saksan mestaruuskilpailussa pyritään aina kolmanteen päivään, jossa ajetaan finaali 12 finalistin kesken (Abcdev)
- Karsintakilpailuilla ei ole osallistujamäärän rajoitusta – kaikki osallistumisoikeuden saaneet voivat osallistua (Abcdev)
- Osallistumisoikeuden saa ranking-pisteiden kautta edellisten kausien tulosten perusteella

Hollanti (BCCN – Border Collie Club Nederland)

- BCCN järjestää vuosittain karsintakilpailuja Continental Sheepdog Championshipiin (EM) (Bccn)
- Kolme kilpailuluokkaa: Promotieklasse (klasse 2, nuoret/kokemattomat), Kwalificatieklasse (klasse 3, korkein taso), Nursery/Promotie
- Karsintakausi 2024–2025 käsittää 6 kilpailuviikonloppua (esim. Assen, Bleiswijk, Ansen, 's-Hertogenbosch, Haaksbergen jne.) eri puolilla Hollantia (Bccn)

- Karsintakilpailut on jaettu kahteen ryhmään (A ja B), jotka kiertävät lauantain ja sunnuntain välillä (Bccn)
- Kvalifikaatioluokan parhaat pääsevät Alankomaiden mestaruuskilpailuun, ja kahdeksan parasta saavat osallistua EM-kilpailuihin (Bordercolliepagina)

Norja (NSG – Norsk Sau og Geit)

Rakenne kokonaisuudessaan:

- Kilpailut jaettu tasoihin: klasse I, II ja III
- Kansallisia kilpailusarjoja: Norgesserien (valtakunnallinen), Nord-Norgesserien (Pohjois-Norja), NM (SM)

Norgesserien – esikarsintakilpailujen kaltainen karsintasarja:

- 2 kilpailuviikonloppua (4 kilpailua) pääsääntöisesti, joskus 3 viikonloppua (6 kilpailua)
- Finaaliin pääsee 35 koirakkoa parhaimmalla pistemäärällä
- Pistelasku sijoituksiin perustuva: 1. sija = 50 p, 2. = 46 p, 3. = 43 p, jne. 30. sijaan asti
- 3 parasta kilpailua 4:stä lasketaan karsintaan + finaali
- Osallistumisoikeus: väh. 60 p klasse 3 -tuloksella
- Max 3 koiraa per ohjaaja
- "Ensimmäinen ehtii" -periaate, jos kisat täyttyvät

NM (SM):

- Kiintiöpohjainen: joka maakunta (fylke) saa oman kiintiön, perus 2 koiraa + matemaattisen mallin mukaan lisäksi kiintiötä
- Maakunnat määräävät omat karsintasäätönsä (sisäinen karsinta)
- 2 karsintapäivää + finaali, max 12 koiraa/maakunta, järjestäjäkunnalla ekstraplats
- Yhteensä tyypillisesti 90 koiraa (2 x 45)
- Kaikki momentit mukana (kaksoishaku ja sorteeraus myös SM:ssä)

Maajoukkuevalinta (Landslaget):

- 50 parasta Norgesserienistä + 50 parasta NM:stä saa pisteitä maajoukkueeseen
- Pitää olla pisteitä sekä karsintasarjasta että NM:stä – ei voi valikoitua yhden kilpailun perusteella

Ruotsi (SVaK – Svenska Vallhundklubben)

Esikarsintajärjestelmä (rankingpisteet):

- Pisteitä kerätään kauden aikana kilpailuista
- Karsintakausi 15.7.–14.7. (lampaiden SM-kausi)
- Joka ranking-kilpailussa vähintään 35 koirakkoa paikalla (IK2/CK), jotta kisa on SM-kelvollinen

SM kolme päivää:

- Päivä 1: 60 korkeimmin rankattua koiraa starttaa, IK2-rata
- Päivä 2 (semifinaali): 30 parasta päivästä 1 etenevät, kansainvälinen karsintarata (jako-fålla-singling)
- Päivä 3 (finaali): 15 parasta päivästä 2 etenevät, kansainvälinen finaalarata (kaksoishaku-poisajo-sortteeraus-fålla)

Erillinen maajoukkuekarsintakilpailu (Agria Cup tai vastaava):

- 90 korkeimmin rankattua kolmen päivän kilpailuun
- Päivä 1: 45 starttia, Päivä 2: 45 starttia – kansainvälinen karsintarata
- Päivä 3: 16 parasta (8+8) etenevät finaaliin, kaksoishakurata

Maajoukkuepisteet:

- SM:n päivä 1: 3 parasta saavat pisteitä (3–1)
- SM:n päivä 2: 10 parasta saavat pisteitä (10–1)
- SM:n päivä 3 (finaali): 15 parasta saavat pisteitä (15–1)
- Maajoukkuekarsinta päivät 1–2: 8 parasta/päivä (8–1)
- Maajoukkuekarsinta päivä 3 (finaali): 15 parasta (15–1)
- Eli koirakko pystyy keräämään pisteitä useammasta kisasta

